

दण्डहीनताविरुद्ध नागरिक कार्यदल

Citizen's Task Force to Combat Impunity

Secretariat: FOHRID Human Rights and Democratic Forum, GPO Box: 19186, Dillibazar, Kathmandu, Nepal, Tel: +977 1 44 23 125, Fax: +977 1 4 43 812

Email: fohrid@wlink.com.np, website: www.fohrid.org.np

Brief report of Consultation program organized to formulate Long term action plan for ratification and domestication of the Rome Statute of ICC and Optional Protocol of CAT

Human Rights and Democratic Forum (FOHRID), the Secretariat of the **Citizen's Task Force to Combat Impunity** organized a consultation meeting with the representatives of human rights and civil society on the proposed long term action plan for ratification and domestication of the Rome Statute of ICC and Optional Protocol of CAT on 12 November 2008 at the Secretariat in Kathmandu.

FOHRID Chairperson Advocate Birendra Prasad Thapaliya welcomed the participants of the program and shed light on the proposed action plan. He pointed out the need of concerted efforts of all to eradicate the wrong trend of impunity dominant in the country.

Expressing his views on the proposed action plan, senior human rights activist Charan Prasain, Convener of Joint Forum for Human Rights suggested that the proposed activities should be categorized as long term and short term activities, the points should be further clarified and the target groups should be clearly identified. He further added that as CPN-UML is clearly positive towards ratification of the Rome Statute, it would be easier for us to convince the CPN-Maoist and other political parties if we begin with CPN-UML. He suggested that we can also conduct lobbying with the Constituent Assembly (CA) Chairman for this.

Human rights activist Advocate Dinesh Tripathi said that USA has intervened the sovereignty and integrity of other countries and creating pressure around the globe to sign the Bilateral Immunity Agreements (BIAs) to save US army personnel and citizens from the possible action by the ICC and such agreements are not disclosed easily. He suggested that we can go to the court to establish our right to information on such issues. Advocate Tripathi stressed that we should create awareness for ratification and domestication of Rome Statute by mobilizing mass media, sensitize lawyers including judges and conduct lobbying with the CA Members and donor community.

In his deliberations, Keshav Sigdel, Central Member, Amnesty International Nepal suggested that we can print and distribute the action plan in the form of a leaflet, conduct lobbying with the target groups, carry out intensive study and research regarding obligations and impact to be created by the ratification focusing the areas to be emphasized during domestication. He further pointed that it is time we assess the progress of efforts made by various organizations in the past and suggested that we should establish a network of organizations working in this field at the national and international level.

Bhawani Prasad Kharel, General Secretary, HURFON suggested that we should be clear about what we did in the past and what to do in the future, what can be the possible role of CA Members. He suggested that lobbying with the whips of political parties will be effective to convince the CA Members for ratification and domestication of the Rome Statute of ICC and Optional Protocol of CAT.

Advocate Hari Bahadur Karki, General Secretary of AJAR Nepal opined that we can go further by clearly dividing the role of organizations working in this campaign. He suggested that we should clarify the role of FOHRID and other organizations in our fight against impunity.

Advocate Kamal Pokharel, General Secretary, Centre for Legal Study said that we should be clear about what we are seeking in the long term as formulation of law is not all we want. He suggested that we must be strategically clear on this issue as implementation at the domestic level is more important than ratification of the Rome Statute.

In his concluding remarks, senior human rights defender Nutan Thapaliya, Convener of Citizen's Task Force to Combat Impunity summed up the valuable feedback received in the consultation program and said that we

need to go further by assessing the progress made so far for ratification and domestication of the Rome Statute of ICC and Optional Protocol of CAT. He pointed out the need to exert pressure to the stakeholders and frame a clear strategy for effective implementation after ratification.

List of participants of the consultation program:

1. Nutan Thapaliya, Convener, Citizen's Task Force to Combat Impunity
2. Charan Prasain, Convener, Joint Forum for Human Rights
3. Advocate Punya Prasad Khatiwada, Chairperson, COS
4. Advocate Kamal Pokharel, General Secretary, Centre for Legal Studies
5. Keshav Sigdel, Central Member, Amnesty International Nepal
6. Birendra Thapaliya, President, FOHRID
7. Raj Kumar Siwakoti, General Secretary, FOHRID
8. Tulasi Bahadur Karki, FOHRID
9. Bhawani Prasad Kharel, General Secretary, HURFON
10. Advocate Sindhu Sapkota, FOHRID
11. Krishna Prasad Aryal, Task Force Secretariat
12. Advocate Hari Bahadur Karki, General Secretary, AJAR Nepal
13. Advocate Dinesh Tripathi
14. Madhab Bastakoti, COCAP
15. Sanjit Raj Pandey

**रोम विधान र यातनासम्बन्धी महासन्धि पारित तथा घरेलुकरणनिमित्त
दीर्घकालीन कार्ययोजना तयार पार्न आयोजित परामर्श बैठक
संक्षिप्त प्रतिवेदन**

मानव अधिकार तथा प्रजातान्त्रिक मञ्च (फोरिड) द्वारा प्रस्तावित अन्तराष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान र यातनासम्बन्धी महासन्धिको ऐच्छिक आलेख अनुमोदनका लागि प्रस्तावित दीर्घकालीन कार्ययोजना माथि छलफल गर्न फोरिडको कार्यालयमा २०६५ कार्तिक २७ गते (नोभेम्बर १२, २००८) मानव अधिकार क्षेत्रका विज्ञहरूसँग एक परामर्श छलफलको आयोजना गरियो ।

कार्यक्रमको सुरुमा फोरिड अध्यक्ष अधिवक्ता वीरेन्द्रप्रसाद थपलियाले कार्यक्रमका सहभागिहरूलाई स्वागत गर्दै प्रस्तावित मस्यौदामाथि प्रकाश पार्नुभयो । वहाँले देशमा हावि भएको दण्डहिनताको गलत परम्परालाई निर्मुल पार्न सबै एकजुट हुनु पर्ने आवश्यकता औल्याउनु भयो ।

मानव अधिकारकर्मी चरण प्रसाईले मस्यौदामाथि टिप्पणी गर्दै कार्ययोजनामा प्रस्तावित क्रियाकलापलाई तत्कालिन र दीर्घकालिन रूपमा वर्गीकरण गर्नुपर्ने, प्रस्तावित बुँदाहरूमा थप स्पष्ट पार्नुपर्ने र लक्षित समूहहरूको पनि स्पष्ट पहिचान हुनुपर्ने सुझाव दिनुभयो । प्रसाईले नेकपा एमाले रोम विधान अनुमोदन गर्नु पर्ने विषयमा प्रष्ट रूपमा सकारात्मक रहेकाले एमालेमार्फत अधि बढ्न सकेमा माओवादीलगायत अन्य दललाई पनि यसमा सहमत बनाउन सजिलो हुने साथै सभामुखमार्फत लविड गरिएमा पनि प्रभावकारी हुने धारणा राख्नुभयो ।

अमेरिकाले आफ्नो निहित स्वार्थसिद्धिको लागि अन्य राष्ट्रको सार्वभौमसत्ता र अखण्डतामाथि हस्तक्षेप गर्ने गरेको र अन्तराष्ट्रिय फौजदारी अदालतबाट आफ्ना सेना तथा नागरिकलाई हुन सक्ने कारवाहीबाट सुरक्षित राख्नका लागि द्विपक्षीय उन्मुक्ति सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्न अन्य राष्ट्रलाई दवाव दिई बाध्य पार्ने गरेको तथा त्यस्ता सम्झौताहरू सार्वजनिक गर्ने नगरिएको भन्दै अधिवक्ता दिनेश त्रिपाठीले त्यस्ता विवरणमाथिको पहुँच स्थापना गर्न सूचनाको हकलाई लिएर संस्थागत रूपमा अदालतसम्म पनि जानुपर्ने बताउनुभयो । रोम विधान अनुमोदन र त्यसको घरेलुकरणका लागि सञ्चारमाध्यममार्फत जनचेतना बढाउनुपर्ने, कानुन व्यवसायी र न्यायधीशहरूलाई यस विषयमा

सुसुचित पार्ने, सभासदहरु तथा दातृ निकायसँग लविड गरी रोम विधान अनुमोदनका लागि दवाव दिन आग्रह गर्नुपर्ने आवश्यकतामाथि त्रिपाठीले जोड दिनुभयो ।

कार्ययोजनामाथि टिप्पणी गर्दै युवा मानव अधिकारकर्मी केशव सिग्देलले यो कार्ययोजनालाई जानकारीमुलक पर्चाको रूपमा प्रकाशन तथा वितरण गर्ने, लक्षित समूहसँग लविड गर्ने, सम्मिलनपछि सिर्जना हुने दायित्व र असरका बारेमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, घरेलुकरणको प्रक्रियामा कुन कुन क्षेत्रमा जोड दिने भन्नेमा केन्द्रीत हुनुपर्ने बताउँदै यस क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरुको राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय तहसम्म सञ्जाल बनाउने र विगतमा प्रत्येक संस्थाले गरेका कार्यको समीक्षा गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

यसक्रममा मानव अधिकारकर्मी भवानीप्रसाद खरेलले हामीले के गर्छौं र के गर्नुपर्छ, संविधानसभा सदस्यहरुको भूमिका के हुने भन्ने बारेमा स्पष्ट धारणा लिएर अघि बढ्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो । वहाँले यस विषयमा प्रत्येक राजनीतिक दलका सचेतकसँग भेटघाट गरी लविड गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

अजर नेपालका महासचिव अधिवक्ता हरिबहादुर कार्कीले यस अभियानमा संलग्न कुन कुन संस्थाले के के गर्ने भन्नेबारेमा स्पष्ट वर्गीकरण गरी अघि बढ्नु पर्ने जनाउनुभयो । कार्कीले :फोरिडले के गर्ने ? अरुको भूमिका के हुने भन्ने सम्बन्धमा कार्यको वर्गीकरण गरी अघि बढ्न सल्लाह दिनु भयो । यस अभियानमा कसको के जिम्मेवारी हुने भन्नेबारेमा स्पष्ट कार्य विभाजन हुनु पर्ने वहाँको सुझाव थियो ।

कानुन अध्ययन केन्द्रका अधिवक्ता कमल पोखरेलले कानुन आउनुमात्र सबैथोक होइन भन्दै हामी दीर्घकालमा के गर्न खोजिरहेका छौं भन्ने कुरामा स्पष्ट हुनुपर्ने बताउनुभयो । रोम विधानको अनुमोदन भन्दा पनि त्यसको कार्यान्वयन पक्ष कति प्रभावकारी हुन्छ भन्ने कुराले प्रभाव पार्ने भएकाले अनुमोदन पश्चात् कार्यान्वयनको रणनीति स्पष्ट र प्रभावकारी हुनुपर्ने सुझाव दिनुभयो ।

कार्यक्रमको निष्कर्ष मत व्यक्त गर्दै बरिष्ठ मानव अधिकारकर्मी नूतन थपलियाले रोम विधान र यातनासम्बन्धी महासन्धि पारित तथा घरेलुकरणका सम्बन्धमा हालसम्म भएका प्रगतिहरुको समीक्षा गर्दै अघि बढ्नुपर्ने, लक्षित समूहमा दवाव सृजना गर्नुपर्ने र अनुमोदन पश्चात प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि स्पष्ट रणनीतिसाथ अघि बढ्नुपर्ने आवश्यकतामाथि जोड दिनुभयो ।

कार्यक्रमको सहभागिता

१. बरिष्ठ मानव अधिकारवादी नूतन थपलिया
२. चरण प्रसाई, मानव अधिकार संयुक्त मञ्च
३. अधिवक्ता पूण्यप्रसाद खतिवडा, द्वन्द्व अध्ययन केन्द्र
४. अधिवक्ता कमलप्रसाद पोखरेल, कानुन अध्ययन केन्द्र
५. केशव सिग्देल, एम्नेष्टी इन्टरनेशनल
६. अधिवक्ता वीरेन्द्रप्रसाद थपलिया, फोरिड
७. अधिवक्ता राजकुमार सिवाकोटी, फोरिड
८. तुलसीबहादुर कार्की, फोरिड
९. अधिवक्ता सिन्धु सापकोटा, फोरिड
१०. कृष्णप्रसाद अर्याल, सचिवालय
११. अधिवक्ता हरिबहादुर कार्की, अजर नेपाल
१२. अधिवक्ता दिनेश त्रिपाठी
१३. माधव बस्ताकोटी, कोक्याप
१४. सञ्जतराज पाण्डे